

Tanulmány

Várhegyi Nikolett

Magyar anyanyelvű tanulók kérés stratégiai angol nyelven

Abstract

The focus of my paper is on the request strategies used by Hungarian EFL students. I would like to provide answers to the following questions: a) Which request strategies are used by Hungarian university students in their native language and during EFL communication? b) What is the difference between native and non-native speakers' request strategies in terms of their directness? c) What kind of influence does negative/positive pragmatic transfer have on the usage of requests? Regarding methods, I used written discourse completion tasks to collect data from 80 students majoring in English with a preliminary questionnaire about the subjects themselves. I incorporated the 9-scale request strategies table of Blum-Kulka et al. (1989). Brown-Levinson's (1987) politeness model provided a theoretical background.

Keywords: Interlanguage pragmatics, request strategies, pragmatics, language acquisition, interlanguage

1 Bevezetés

Mindennapjaink szerves részét képezik a kérések. Ezen beszédaktus igen gyakori, ámbar nyelvenként és kultúránként igen eltérő jellegzetességeket mutat. Sőt, mi több, a beszélő és a hallgató viszonya, kora, neme és az adott nyelven való jártassága is hozzájárul a különböző stratégiák használatához. Saját anyanyelvünkön viszonylag könnyen boldogulunk és a megfelelően udvarias formulát használjuk egy-egy helyzetben, viszont ami az idegen nyelven történő kérést illeti, gyakran nem a szituációhoz illő kifejezés illetve szófordulatot vagy nyelvi formulát használjuk, és emiatt a kérés a hallgató számára udvariatlan, esetleg félreértésre is okot adhat.

A köztesnyelvi pragmatika viszonylag egy új tudományág a pragmatikán és az idegen nyelv elsajátításának tudományán belül, melynek kutatása pár évtizedre vezethető vissza (pl. Blum-Kulka et al. 1989; Kasper 1996; Bardovi-Harlig et al. 2006; Schauer 2009). Viszonylag kevés tanulmány irányult a magyar anyanyelvűek kérés stratégiaiakra (Szili 2002, Bándli-Maróti 2003). Tanulmányomban a magyar és angol anyanyelvűek kérés megnyilatkozásaiban az udvariasság mértékét, kifejezési módjait és megformálását vetem össze.

Kutatásomban tehát a magyar anyanyelvű tanulók angol nyelven történő kérés stratégiaiát vizsgálom a köztesnyelvi pragmatika határain belül. A következő három kérdésre keresem a választ:

(a) Milyen kérészi stratégiákat alkalmaznak a magyar egyetemi tanulók anyanyelvükön és angolul?

(b) Mi a különbség az angol anyanyelvű és az angolt mint második nyelvet elsajátítók kérészi módszereit tekintve a direktívum-felosztás tekintetében?

(c) Milyen negatív és pozitív pragmatikai transzfer figyelhető meg a kérésekben?

2 Hipotézisek

(1) A magyar nyelven történő kérészi stratégiák hatással vannak az idegen nyelven való kommunikáció mivoltára, a leggyakrabban használt stratégia függ az anyanyelvtől.

(2) A negatív pragmatikai transzfer következménye az idegen nyelven történő kérés sikeretelensége.

3 Elméleti háttér

A pragmatika azon feltételeket vizsgálja, melyek a társadalmi kontextus által meghatározott nyelvhasználatban megjelennek, illetve meg kell, hogy jelenjenek (Mey 1983). A pragmatikán belül megkülönböztetjük a szociopragmatikát, mely a társadalmi aspektusokat helyezi előtérbe, és a pragmanyelvészetet vagy más néven nyelvészeti pragmatikát, mely a pragmatikai jelentéshez kínált nyelvi eszközöket vizsgálja (Leech 1983, 2014). A szociopragmatika kutatások tárgya tehát a kultúrák, beszélők, társadalmi szituációk és osztályok közötti különbségek, míg a pragmanyelvészet az illokúciókra, azaz a pragmatikai jelentésre kíván válaszokat találni. A beszédaktus során a felek közötti szociális távolság, egymáshoz való viszonyuk és kulturális háttérük nagyban befolyásolja nyelvi megnyilatkozásuk mibenlétét, és hogy ezt mennyire közvetve vagy közvetlenül viszik véghez.

Az idegen nyelvek oktatásában a hangsúly sokáig a grammatikai formulákon és hibákon volt, míg a kommunikáció-központú nyelvtanítás már figyelembe vette a pragmatikai vétségeket. A pragmatikai hibának a fentiekből kiindulva tehát két típusát különböztethetjük meg: a pragmalingvisztikai és a szociopragmatikai hibát (Thomas 1983, Szili 2004). A pragmalingvisztikai hiba során a beszélő nem megfelelő nyelvi eszközt választ az illokúció létrehozásához és ez által az illokúció nem megfelelően, vagy pedig egyáltalán nem valósul meg. Ha a célnyelven történő megnyilatkozás nem felel meg a beszélőközösség nyelvhasználati szociokulturális elveinek és az elvárásoknak, akkor a beszélő szociopragmatikai hibát vét.

Habár igen hasznosak a pragmalingvisztikai és szociopragmatikai hibák Thomas-i megkülönböztetése kategóriák szerint, egyes kutatások rámutatnak arra, hogy sok esetben a kettő közötti különbségtétel nehézkes (Zamborlin 2007). Míg számos hiba nyilvánvalóan nyelvi tévesztés, addig más hibákat kevésbé lehetséges ilyen egyszerűen kategorizálni. Erre egy példa, ha egy kevésbé formális megszólítást használ a beszélő, akkor vajon hibázott vagy csak rosszul értelmezte a beszélő és a hallgató közötti szociális távolságot? Továbbá, néha ami a felszínen nyelvészeti szempontból tűnik vétségnek, valójában csak kulturális háttértudás hiányának a következménye.

Egy-egy beszéd interakció elemzésében a köztesnyelvi megközelítés választ adhat a kultúra specifikus jellegzetességeire. Az egyes kultúrák közötti variáció megjelenik mind a beszélő, mind a hallgató megnyilatkozásaiban is. Hibás tehát az az elképzelés, hogy csak és kizárólag a

tradicionális pragmatikai módszereket használva nyelvi viselkedési mintákat tudnánk leírni, ezekhez mindenképpen szükséges a kultúrák vizsgálata – vallja Wierzbicka (1991, 2003).

Kutatásom elméleti alapját a hagyományos Brown-Levinson-féle udvariassági modell (1987) adta, amely az udvariasság és az indirekt megnyilvánulások között von párhuzamot. Eme keretrendszer szerint három egymástól teljesen független változót határozza meg, hogy melyik arcfenyegető stratégiát használjuk: a beszélő és a hallgató közötti társadalmi távolság, viszonylagos hatalmuk, azaz hatalmi távolságuk és a kívánt javak vagy szolgáltatásokkal járó tolakodás foka. Számos tanulmány bizonyítja a Brown-Levinson-i elmélet használhatóságát, Beebe-Takahashi (1993) a résztvevők hatalmi távolságát vizsgálja, Edstrom (2004) a társadalmi távolságot kutatja, a kényszerítés fokát pedig (Rees-Miller 2000) tanulmányában lehetjük fel például.

Szili (2004) és Thomas (1995) jól összefoglalja a Brown-Levinson-i elméletet ért kritikákat. A leggyakrabban ezek közül az arc individualista volta, elvont és univerzális jellege, amivel a kulturális jellemzőket kevésbé veszik figyelembe. Az ún. ideális beszélők, akik két jellemzőt hordoznak, a racionalitást és az arcot, ők a kommunikatív és arcorientált céljukhoz megfelelő nyelvi stratégiákat választják egy-egy beszédaktusban. Azonban az egyes kultúrák között eltérően vélekednek ezekről, az ésszerűség helyett más irányzatok nyilvánulnak meg például a különböző keleti vallások gyakorlóinak beszédhelyezeteiben is. Az arc betölthet másodlagos funkciót is (Lim-Bowers 1991), valamint Garcia (1996) a tiszteletet helyezi előtérbe.

Az udvariasság általános elvek alapján való meghatározását, azaz nyelvi és kulturális eltéréseit figyelmen kívül hagyását cáfolják meg az arc összetettebb voltát hangsúlyozó ázsiai kutatások (ld. Gu 1990, Gao 1996, Ji 2000). Az arcra irányuló vizsgálatokhoz tehát szükséges az adott kultúra és társadalom részletes ismerete, melyek alapján az arc összetevőit könnyebben lehet megállapítani az egyes kultúrákban. Szili (2004) kutatásait alapul véve, a magyarok a normatív és stratégiai udvariasságot használó kulturális-társadalmi közösséghez tartoznak.

3.1 A kérés

A kérés egy olyan beszédaktus, melyben a beszélő a benne szereplő cselekvésre ösztönzi a hallgatót. A hallgató válasza, azaz a cselekvés végrehajtása vagy megtagadása nagyban függ a kérés módjától és közvetlenségétől. Searle (1975) megközelítése szerint a kérés egy olyan direktívum, amiben benne rejlik a visszautasítás. A kérés beszédaktusában tehát a beszélő a kérés illokúciós ereje által kifejezi azon szándékát, hogy a hallgató valamilyen cselekvést végrehajtson, ebből következően Austin (1962, 1990) szerint a végrehajtók közé sorolható be a kérés, a parancsok és könyörgések mellett. Brown és Levinson 1987-es elmélete szerint a kérés-i mintázatokat, melyek lehetnek direktek és indirektek, három szociokulturális változó befolyásolja, mégpedig a társadalmi távolság, a hatalmi viszonyok és a kérés, illetőleg szíveség nagyságára vonatkozó besorolás. Ezek alapján elmondható, hogy a kérés egy olyan megnyilatkozás, amelyben a beszélő kísérletet tesz arra, hogy a hallgató egy olyan cselekvést hajtson végre, amely a beszélő érdekében áll, az ő saját céljait szolgálja. A kérés megtétele által a beszélő korlátozza a hallgató mások befolyásától, kényszerétől való függetlenségét, önrendelkezését és cselekedeteinek szabadságát, azaz a Brown-Levinson-i (1987, Blum-Kulka 1989) tartózkodó arculatot. Emiatt a kérés végrehajtását a hallgató halogathatja, hiszen fél az arc elvesztésétől, így a beszélőnek minimalizálni szükséges a teher mértékét. Az egyik lehetséges mód arra, hogy a beszélő minimalizálja a szíveség nagyságát, ha a direkt stratégiák helyett indirekt stratégiákat alkalmaz. Minél direktebb egy kérés, annál egyszerűbben felfogható és

annál kevesebb erőfeszítést igényel a kérés interpretálása a hallgatótól. Bár Brown-Levinson (1987) szerint a beszédaktusok univerzális elemeket tartalmaznak, addig Leech (1983, 2014) a nyelvek közötti különbségeket említi és hat udvariassági maximát vezetett be a kultúrák közötti különbségeket ismertetése. Labov és Fanshel (1977) szerint a kérdés és a kérés beszédaktusát mások viselkedésének befolyásolására használjuk. Szili (2002) szerint az utasításokkal, parancsokkal, azaz a hasonló illokúciós erőt kifejező beszédaktusokkal, tehát a Searle-i utasítók/direktívumok közé lehet sorolni a kéréseket.

3.2 *A kérés a kultúrák közötti kommunikációban*

A beszédaktusok fő típusai, megjelenési formulái minden egyes kultúrában fellelhetők, viszont létrehozásuk módja igen különböző is lehet (Blum-Kulka et al. 1989, Wierzbicka 2003), s emiatt a kommunikációban problémákkal és hibákkal szembesülhetünk, amint két nyelv vagy nyelvi variáció és kultúra kontaktusba kerül egymással. Ezt hivatott tanulmányozni a kultúrák közötti pragmatika. Számos kutatás arra az eredményre jutott, hogy az indirekt beszédaktusok univerzálisnak tekinthetők (Blum-Kulka et al. 1989, Szili 2000, 2004), viszont ez nem egyenértékű a felszínen indirekt formák egymással való megfeleltetésének. A beszédaktus illokúciós ereje és minősége a pragmalingvisztikai negatív vagy pozitív transzfere által megváltozik és ez által a nyelvi megnyilatkozás idegenszerűen hangozhat.

4 Módszertan

A kutatás során használt kérdőíveket az ún. *A beszédaktus-mintázatok megnyilatkozásának kultúraközi vizsgálata* („Cross-Cultural Study of Speech Act Realization Patterns” (CCSARP) Blum-Kulka 1989), elnevezésű átfogó nemzetközi kutatás módszereit és Szili Katalin (2000, 2002, 2004) kutatásait alapul véve alkottam meg.

Jelen tanulmányhoz Blum-Kulka (és társai 1989) 9 fokú kérészi stratégiákra vonatkozó skáláját és táblázatát használtam, amelyben a kategóriák a legközvetlenebb explicit szinttől kiindulva, a hagyományosan közvetett szinten át vezetnek a nem hagyományos közvetett szinthez. A további altípusok által így 9 kérészi kategóriáit különböztethetünk meg, melyek a következők: származtatott mód, explicit performatívum, beágyazott performatívum, származtatott lokució, akaratnyilvánítás, javaslattevő forma, előkészítő, erős célzás, gyenge célzás. Az első öt stratégia a kivető osztályba, az utolsó kettő pedig a célzás osztályába sorolható, míg a hagyományosan közvetett főbb kategória a javaslattevő és az előkészítő formulákat foglalja magában. A vizsgálatom másik kiindulópontja Szili (2002, 2004) kéréssel foglalkozó kutatásai, melyek szintén a CCSARP kérdőíves módszerét követik, viszont túlmutatnak azon, hiszen az egyes szituációk kéréseit három különböző beszélő-hallgató viszonyban kellett feltenni. Így tehát azt vizsgáltam, hogy az alanyok milyen nyelvi eszközöket használtak változó társadalmi tényezők mellett, hogyan reagálnak egy-egy társadalmi szerepben és más státuszban levő hallgatóval szemben. A tanulmány során a tanulóknak 6 különböző szituációban kellett kéréseket megfogalmazni 3 egymástól eltérő szociális távolságot mutató alannyal szemben, hol a legjobb barátjától, hol egyik kevésbé ismert csoporttársuktól, majd pedig egy tanáruktól/professzoruktól kellett kérniük valamit. Az adatlapokat angol és magyar nyelven töltötték ki a tanulók, melyeket feldolgozva a fentebb említett 9 kategóriába soroltam a válaszokat. A szituációk mellett továbbá egy kérdőívet is tartalmazott a kutatás.

4.1 A kérési stratégiák (Blum-Kulka House és Kasper, 1989)

A kérési stratégiákat három nagy osztályba lehet sorolni: kivető, hagyományosan közvetett és célzó. Az egyes kategóriákat példákkal kívánom szemléltetni. Az első, azaz kivető kategóriába tartozik a következő öt osztály. A származtatott módba sorolható a „Takarítsd ki a konyhát!”, explicit performatívumra jó példa a „Arra kértelek, hogy takarítsd ki a konyhát”, a „Szeretném, ha kitakarítanál” esetében a beágyazott performatívum figyelhető meg, míg a „Hölgyem, Önnek el kell innét vinnie a kocsját” beszédaktus származtatott lokúció, és az „Azt akarom, hogy takaríts ki” egyértelműen akaratnyilvánítási formula. A javaslattevő „Mi lenne, ha kitakarítanál?” és az előkészítő „Ki tudnád takarítani a konyhát?” megnyilvánulások a hagyományosan közvetett kategóriába sorolhatók. A célzó megnyilvánulások két típusa pedig az erős célzás, például „Rendetlenül hagytad a konyhát” és a gyenge célzáshoz sorolható a „A konyhában rendetlenség van” megszólalás.

5 Résztvevők és mintavétel

A kutatás első eredményeit 80 adatközlő kérdőíve alapján készítettem el. Ami a nemek megoszlását illeti, 30 férfi és 50 nő töltötte ki a felmérést, akik mindegyike angol szakos egyetemi hallgató, egy pesti és egy debreceni egyetemen.

Kor	Tanulók száma
18	6
19	18
20	22
21	20
22	6
23	4
24	1
25	1
26	2

Táblázat 1. – Résztvevők kora

X éve tanul angolul	Tanulók száma
4	3
5	2
6	4
7	3
8	6
9	3
10	12
11	11

*Várhegyi Nikolett:
Magyar anyanyelvű tanulók kérési stratégiái angol nyelven
Argumentum 13 (2017), 112-125
Debreceni Egyetemi Kiadó*

12	11
13	10
14	9
15	4
16	2

Táblázat 2. – Hány éve tanulnak angolul a résztvevők?

6 A kérdőív bemutatása

Kérdőívem két részből tevődött össze. Az első pár sorban a kitöltők adatait név nélkül rögzítettem, ez alapján a demográfiai és tudásbeli információkat gyűjtöttem. Ezeket figyelembe véve képet kaptam az adatközlők neméről, arról, hogy hány éve tanulnak angolul, éltek-e valaha külföldön angol nyelvterületen, és hogy vajon használják-e az angol nyelvet az órákon kívül. Így a 6 szituációt tartalmazó kérdőív világos képet nyújt a tanulók egyes társadalmi mutatóiról, tudásáról, és az idegen nyelvhasználatukról. Ami a szituációkat illeti, a tanulóknak tollat és papírt kellett kérniük jegyzeteléshez, majd busz/vonat késése miatt mobilt kellett kölcsönkérniük, aztán jegyzetet kellett szerezniük, továbbá segítségért kellett folyamodniuk egy esszé befejezéséhez, valamint a dohányzás abbahagyására kérték meg a hallgatót vagy tanárt, legvégül pedig takarításra kellett rávenni a másik felet.

7 Eredmények

A kutatási adatok eredményei azt mutatják, hogy a származtatott mód, a beágyazott performatívum, és az előkészítő stratégiák a leggyakoribbak a tanulók magyar anyanyelvén, míg a többi változat aligha volt fellelhető, s ez egybevág a korábbi Szili-féle (2002, 2004) kutatással. Viszont a negatív transzfer végett így a tanulók sokkal inkább ugyanezen közvetlen kérési stratégiákat használják az angol nyelvű kommunikáció során is. Szili (2002) eredményei jó kiinduló pontnak bizonyultak ahhoz, hogy az adatok alá támasszák ezen korábbi kutatás következtetéseit, míg a Blum-Kulka-féle (et al. 1989) adatok szolgáltattak összehasonlítási alapul, ami az angol anyanyelvi kérési stratégiákat illeti.

A táblázatok mutatják, hogy az angolul magas fokon tanuló hallgatók túlnyomórészt az előkészítő stratégiát használják minden szituációban és minden társadalmi távolságot demonstráló helyzetben. Összességében elmondható, hogy az explicit performatívum, a származtatott lokúció, az akaratnyilvánítás, a javaslattevő és az erős- illetve gyenge célzási formulák használata nem számottevő, ugyanakkor a származtatott és a beágyazott performatívum egyes esetekben magasabb mutatókkal rendelkezik. A következőkben emiatt a második leggyakrabban használt stratégiákat mutatom be statisztikai mutatókkal. Nézzük meg a példákat egyenként!

A toll kérési szituációban (Táblázat 5) 18,75%-ban a származtatott módot használták a tanulók legjobb barátjuktól kölcsönkérve, míg a többi társadalmilag távolabb eső alanyokkal szemben egyáltalán nem használták ezt a fajta megnyilatkozási módot. Hasonló a helyzet a mobil (Táblázat 6) elkérését illetően, ahol a válaszadók 11,25% használta a származtatott módot legközelebbi ismerősükkel, míg a többség az előkészítő módot részesítette előnyben. A jegyzet elkérése folyamán is hasonló tendencia figyelhető meg ami a legjobb barát megszólítá-

sát illeti, hiszen 18,75%-a a tanulóknak a származtatott módot alkalmazta, továbbá megfigyelhető, hogy a beágyazott performatívum a második leginkább kedvelt formula, amennyiben társadalmilag magasabb beosztásban levő félhez történik a kérés. Az esszé megírásához kért segítség (Táblázat 8) sok hasonlóságot mutat az előtte levő szituációval, hiszen a tanulók 16,25%-a választotta a származtatott módot legjobb barátjukkal szemben, míg a beágyazott performatívum a preferált megszólalási kifejezés, ha tanárhoz intézzük a kérést. A dohányzással kapcsolatosan (Táblázat 9) az arányok majdhogynem kiegyenlítődnek ami a származtatott módot és az előkészítő stratégiát tekintve, hisz előbbi 38,75%-ban, míg utóbbit 41,25%-ban használták a tanulók legközelebbi tanuló társukkal szemben. Ami a tanárok megkérését illeti, a beágyazott performatívum áll a második helyen, illetőleg fontos megemlíteni, hogy igen magas azon tanulók száma, akik nem kérnék meg a tanárukat a dohányzás felfüggesztésére a találkozói idejére sem. A takarítást illetően (Táblázat 10) is szívesen használják a származtatott módot a diákok barátjukkal (40%) és szüleikkel (31,25%) szemben.

8 Következtetések

A kérések klasszifikációját tekintve a besorolás igazodik a kérések közvetlenségi fokához, ami azt jelenti, hogy milyen mértékben nyilvánvaló a beszélő illokucionális szándéka a megnyilatkozás lokuciójából (Blum-Kulka et al. 1989). Ezek alapján tehát 9 féle stratégiát különíthettünk el, melyek a három, név szerint kivető, hagyományosan közvetett, célzó kategóriákon belül találhatóak. Jelen tanulmány megmutatta, hogy az angol és a magyar anyanyelvűek angol nyelven történő kérési megnyilatkozásai tekintetében fellelhetők hasonlóságok is, a két célcsoport angol nyelvű produktumában mégis a különbségek szaliensek.

A kutatásból kitűnő direktség sokszor félreértésekre adhat okot; sőt az angol anyanyelvű beszélőben akár az udvariatlanság érzetét kelthetik a legdirektebb kérési módok, melynek okai tehát a köztesnyelvi és a kultúraközi pragmatikai különbségek. Reményeim szerint a kutatás eredményei hozzásegítik az angolt mint idegen nyelvet tanulókat a pragmatikailag kompetensebb kérések megalkotásához, ezáltal az angolt mint globális nyelvet pontosabban tudják elsajátítani és használni a manapság igen gyakori külföldi rész/tanulmányokhoz vagy munkavállaláshoz, illetőleg mindennapi életükben. A kezdeti hipotézisek, melyek szerint a magyar nyelven történő kérési stratégiák hatással vannak az idegen nyelven való kommunikáció mivoltára, és a leggyakrabban használt stratégia függ az anyanyelvtől, illetőleg, hogy a negatív pragmatikai transzfer következménye az idegen nyelven történő kérés sikertelensége bebizonyosodtak.

A kutatás következő lépéseiben a belső és a külső módosítók vizsgálhatók, valamint további megfigyelést érdemel a „please”, „sorry”, „excuse me” használata is. Továbbá a kutatás kiterjeszhető éveken át való nyomon-követéses vizsgálatra melyek a használatban való fejlődést dokumentálhatnák, illetve a külföldön tanuló magyar anyanyelvű egyetemisták körében is el lehetne végezni a tanulmányt.

Függelék – A kutatás eredményei

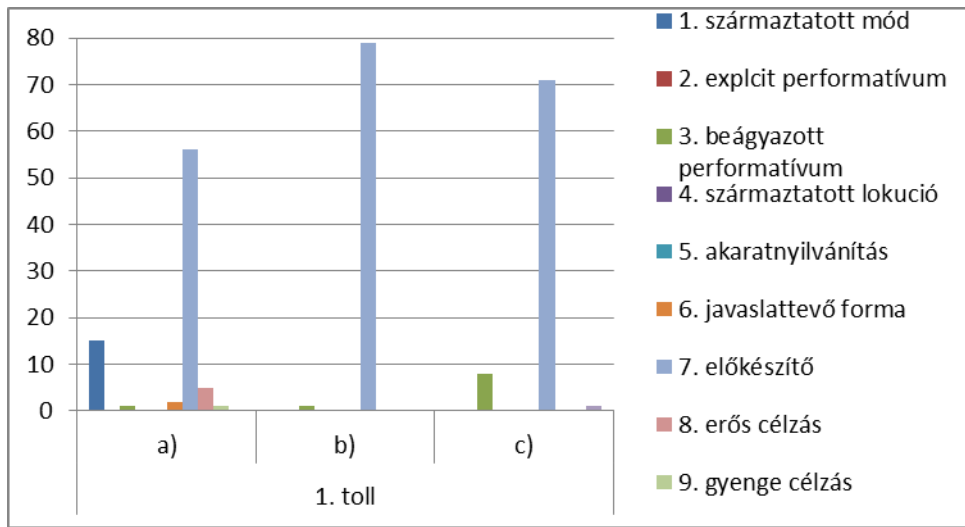
Stratégia:		1	2	3	4	5	6	7	8	9	N
1. toll	a)	15		1			2	56	5	1	
	b)			1				79			
	c)			8				71			1
2. mobil	a)	9				1	1	66	1		2
	b)		1					77			2
	c)			2				74			4
3. jegyzet	a)	15						61	2	1	1
	b)			5				74	1		
	c)		1	10				69			

Táblázat 3. – A toll, mobil, jegyzet szituációkban mutatott kérészi stratégiák

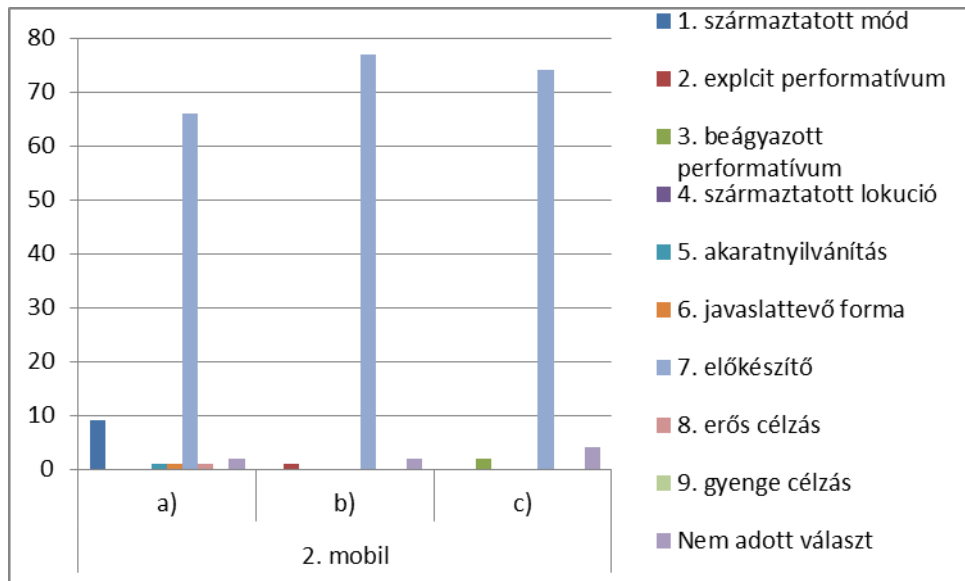
Stratégia		1	2	3	4	5	6	7	8	9	N
4. esszé	a)	13				1		61	2	2	2
	b)	2		7				71	1		1
	c)	1	2	16				58		1	2
5. dohányzás	a)	31			1		2	33		1	2
	b)	7		5				68		1	
	c)	1		13	3		1	45	1		6
6. takarítás	a)	32				1	2	42	1	1	1
	b)		3	6			2	59	3	1	6
	c)	25		1			2	45	2	1	4

Táblázat 4. – Az esszé, dohányzás, takarítás szituációkban mutatott kérészi stratégiák

Várhegyi Nikolett:
 Magyar anyanyelvű tanulók kérési stratégiái angol nyelven
 Argumentum 13 (2017), 112-125
 Debreceni Egyetemi Kiadó

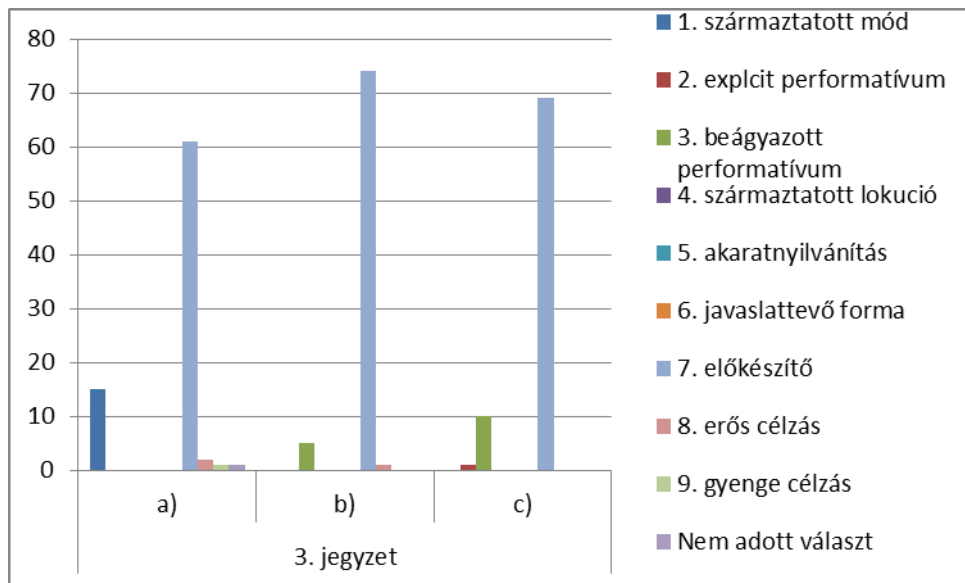

Táblázat 5. – Toll szituáció

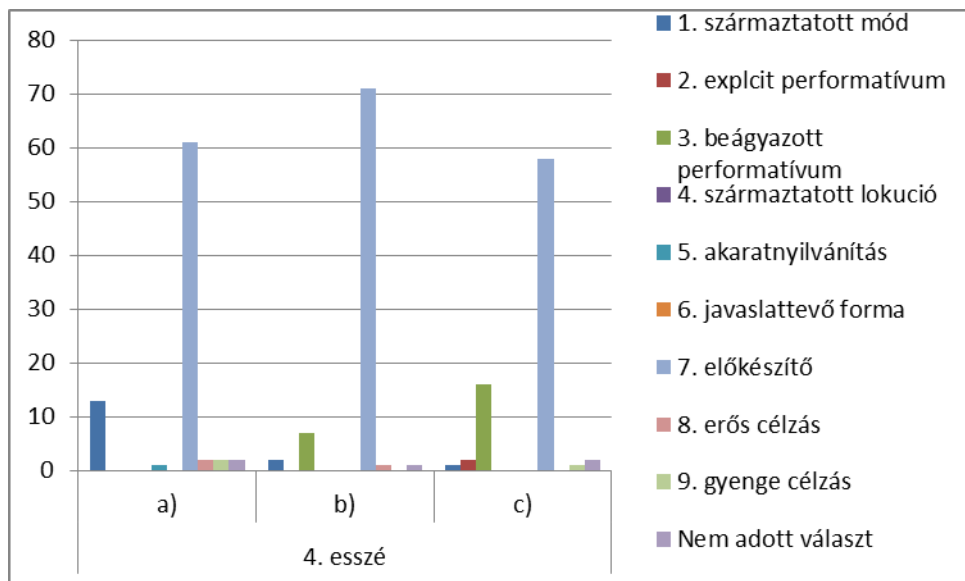

Táblázat 6. – Mobil szituáció

Várhegyi Nikolett:
Magyar anyanyelvű tanulók kérési stratégiái angol nyelven
Argumentum 13 (2017), 112-125
Debreceni Egyetemi Kiadó

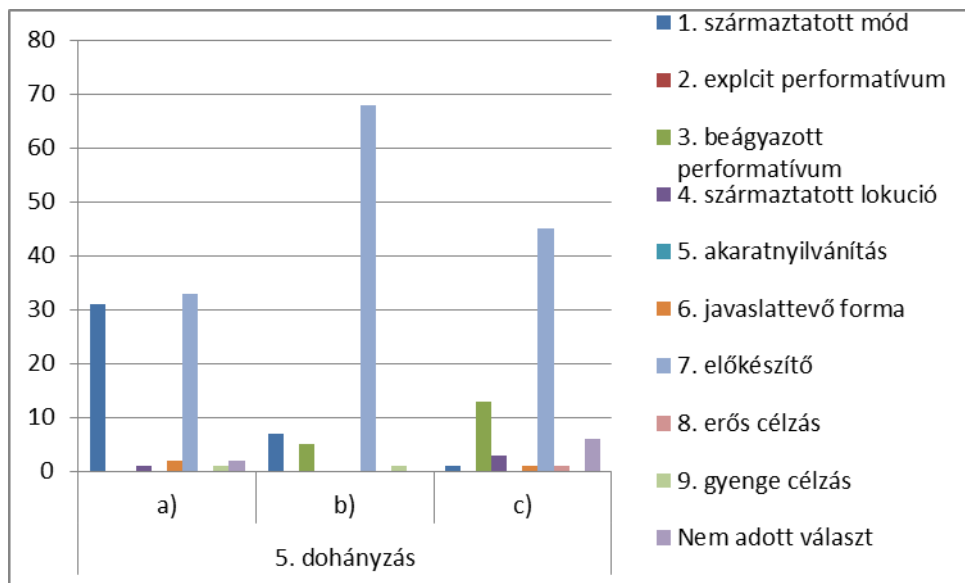

Táblázat 7. – Jegyzet szituáció

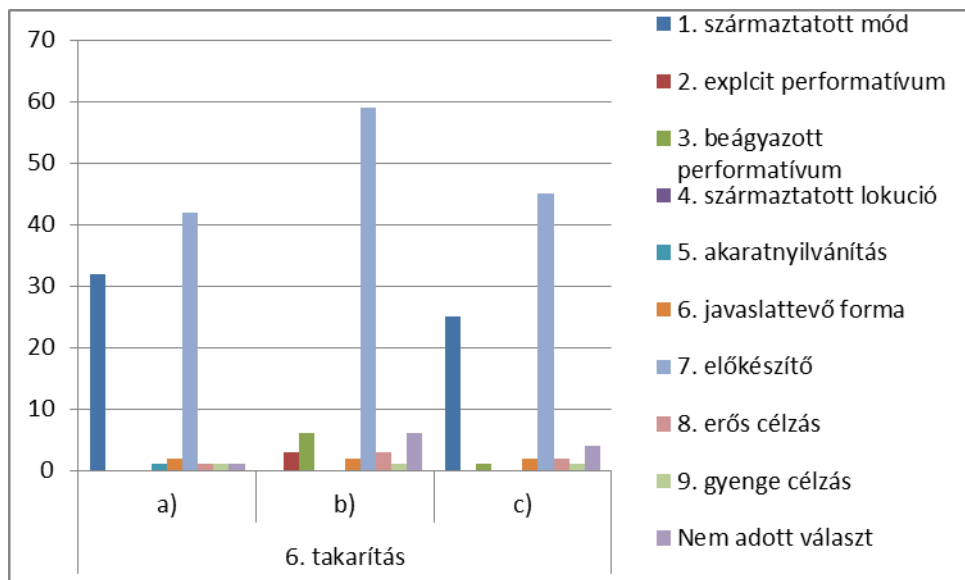

Táblázat 8. – esszé szituáció

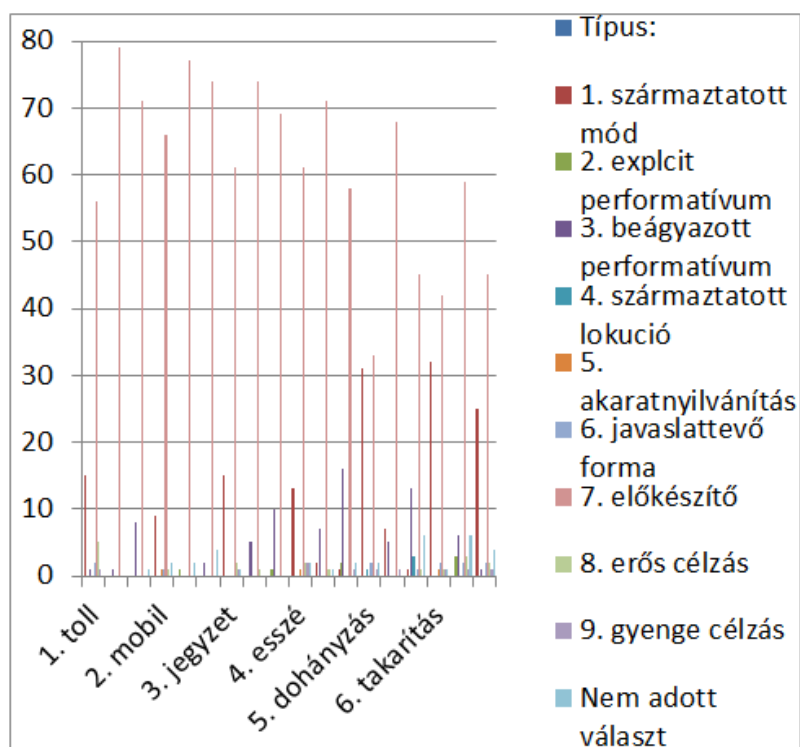
Várhegyi Nikolett:
 Magyar anyanyelvű tanulók kérési stratégiái angol nyelven
 Argumentum 13 (2017), 112-125
 Debreceni Egyetemi Kiadó

Táblázat 9. – dohányzás szituáció

Táblázat 10. – takarítás szituáció

Táblázat 11. – Összefoglaló táblázat

Irodalom

- Austin, J.L. (1962, 1990): *How to do things with words*. Clarendon: Oxford.
- Bach, K. & Harnish, R.M. (1979): *Linguistic communication and speech acts*. Cambridge (MA): MIT Press.
- Bándli Judit & Maróti Orsolya (2003): Kultúra és nyelvi viselkedés. Japán diákok kérési és visszautasítási stratégiái magyar nyelven. In: Szűcs Tibor (ed.): *Hungarológiai Évkönyv 4*, Pécs, 137-52.
- Bardovi-Harlig, K., Félix-Brasdefer, C. & Omar, A.S. (eds.) (2006): *Pragmatics and Language Learning 11*. Honolulu, HI: University of Hawai'i, National Foreign Language Resource Center.
- Bardovi-Harlig, Kathleen & HartFord, Beverly S. (2005): Institutional Discourse and Interlanguage Pragmatics Research. In: Bardovi-Harlig, Kathleen & HartFord, Beverly S. (eds.): *Interlanguage Pragmatics*. New Jersey, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc. Publishers.
- Beebe, L. NI., & Takahashi, T. (1989): Sociolinguistic variation in face-threatening speech acts. In: Eisenstein, M. (ed.): *The dynamic interlanguage*. New York: Plenum, 199-218.
- Blum-Kulka, S., House, J. & Kasper, G. (1989): *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*. Norwood: Ablex.
- Blum-Kulka, S. & Olshtain, E. (1984): Requests and apologies: a cross-cultural study of speech act realization patterns. *Applied Linguistics 5*, 196-213.

- Brown, P. & Levinson, S. (1987): Politeness: Some universals in language usage. In: Gumperz, J.J. (ed.): *Studies in Interactional Sociolinguistics 4*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Edstrom, A. (2004): Expressions of Disagreement by Venezuelans in Conversation: Reconsidering the Influence of Culture. *Journal of Pragmatics* 36, 1499-1518.
- Garcia S. (1996): Teaching Speech Act Performance: Declining an Invitation. *Hispania* Vol. 79, No. 2, 267-279.
- Gao, G. (1996): Self and other: a Chinese perspective on interpersonal relationships. In: Gudykunst, W.B., Ting-Toomey, S. & Nishida, T. (eds.): *Communication in Personal Relationships across Cultures*. London: Sage, 81-101.
- Gu, Y. (1990): Politeness Phenomena in Modern Chinese. *Journal of Pragmatics* 14, 237-257.
- Ji, S. (2000): „Face” and polite verbal behaviors in Chinese Culture. Discussion note. *Journal of Pragmatics* 32, 1059-1062.
- Kasper, G. (1992): Pragmatics transfer. *Second Language Research* 8(3), 203-231.
- Kasper, G. & Blum-Kulka, S. (eds.) (1993): *Interlanguage Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.
- Kasper, G. (1996): Introduction: interlanguage pragmatics in SLA. *Studies of Second Language Acquisition* 18, 145-148.
- Kasper, G. (1997): *Can Pragmatic Competence Be Taught?* (Network #6: <http://www.lll.hawaii.edu/sltcc/F97NewsLetter/Pubs.htm>), a paper delivered at the 1997 TESOL Convention.
- Kasper, G. & Rose, K.R. (1999): Pragmatics and SLA. *Annual Review of Applied Linguistics* 19, 81-104.
- Kasper, G & Rose, K.R. (2002): Pragmatics Development in a Second Language. *Language learning* 52 Suppl. 1. UK: Blackwell Publishing.
- Kasper, G. & Schmidt, R. (1996): Developmental issues in Interlanguage Pragmatics. *Studies of Second Language Acquisition* 18, 149-169.
- Kecskés, I. (2014): Can Intercultural Pragmatics Bring Some New Insight in Pragmatic Theories? In: Capone, A. & Jacob L. Mey (eds.): *Interdisciplinary Studies in Pragmatics, Culture and Society*. Heidelberg & New York: Springer.
- Labov, W. & Fanshel, D. (1977): Beszélgetési szabályok. In: Pléh Cs., Síklaki I. & Terestyéni T. (szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Budapest: Osiris Kiadó, 2001.
- Leech, G.N. (1983): *Principles of pragmatics*. London: Longman.
- Leech, G.N. (2014): *IX The Pragmatics of Politeness*. London: OUP.
- Lim T. & Bowers J.W. (1991): Facework Solidarity, Approbation, and Tact. *Human Communication Research* 17: 415-450.
- Mey, J.L. (1993): *Pragmatics: An introduction*. Malden, MA: Wiley Blackwell.
- Rees-Miller, J. (2000): Power, Severity, and Context in Disagreement. *Journal of Pragmatics* 32, 1087-1111.
- Schauer, G. (2009): Development of Pragmatic Production: Request Strategies. In: Schauer, G.: *Interlanguage Pragmatic Development*. London: Continuum, 123-166.
- Searle, J.R. (1975): Közvetett beszédaktusok In: Pléh Cs., Síklaki I. & Terestyéni T. (szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Budapest: Osiris Kiadó, 2001, 62-81.
- Szili, K. (2002): A kérés pragmatikája a magyar nyelvben [The pragmatics of requests in the Hungarian language]. *Magyar Nyelvőr* 126(1), 12-30.

- Szili, K. (2003): Elnézést, bocsánat, bocs. A bocsánatkérés pragmatikája a magyar nyelvben [Excuse me, I am sorry, Sorry. The Pragmatics of Apologizing in Hungarian]. *Magyar Nyelvőr* 127, 292-307.
- Szili, K. (2000): Az udvariasság elméletéről, megjelenési módjairól a magyar nyelvben [On Politeness Theory and Its Realization in Hungarian]. *Hungarológia 2*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ.
- Szili, K. (2004): A bókra adott válaszok pragmatikája [The pragmatics of compliment responses]. *Magyar Nyelvőr* 128(3), 165-185.
- Takahashi, S. (1996): Pragmatic Transferability. *Studies in Second Language Acquisition* 18(2), 188-224.
- Takahashi, T. & Beebe, L.M. (1993): Cross-linguistic influence in the speech act of correction. In: Kasper, G. & Blum-Kulka, (eds.): *Interlanguage pragmatics*. New York: Oxford University Press, 138-157.
- Thomas, J. (1983): Cross-cultural pragmatic failure. *Applied Linguistics* 4, 91-112.
- Thomas, J. (1995): *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. London: Longman.
- Trosborg, A. (1995): *Interlanguage Pragmatics*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Trosborg, A. (1987): Apology strategies in natives/non-natives. *Journal of Pragmatics* 11, 147-167.
- Wierzbicka, A. (1991, 2003): *Cross-cultural Pragmatics: The semantics of human interaction*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Zamborlin, C. (2007): Going beyond pragmatic failures: Dissonance in intercultural communication. *Intercultural Pragmatics* 4(1), 21-50.

Nikolett Várhegyi
University of Debrecen, Institute of English and American Studies
Egyetem tér 1.
H-4032 Debrecen
nikolettvarhegyi@yahoo.com